

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

„Kvalificirani državljani“.

Dr. Dinko Puc, zastopnik SDS, je izustil v oblastni skupščini ljubljanski, ko je hotel dne 28. februarja dokazati nepravilno stališče večine glede zborničnega skupščinskega poslovnika, med drugim tudi te-le besede: »Pomisli je treba, da so naši glasovi kvalitativno boljši, ker z nami so glasovali tudi požejski notarski uradniki, profesorji, učitelji, trgovci, industriji in vsa druga inteligenca; povsod tam, kjer vodi obširnejša cesta, tam so naši glasovi, vaši glasovi (to je glasovi SLS) pa se rekrutirajo ob strani.« Tako stoji v stenografskem zapisniku.

Ko bi govoril dr. Puc take besede pred 50 ali še več leti, bi bilo umljivo. Kajti takratna doba je bila pod vplivom idej »nadčloveka«. V sedanjosti dobi bi pa ne smelo imeti tako mišljenje niti za hip prostora v možganih količjak naprednega in svobodoljubnega človeka. Te besede kažejo, kako globoko je zajedeno v vrstah SDS prezirljivo sovraštvo proti delovnim slojem, to sovraštvo je tako veliko, da se ne pomišlja niti pred največjo krivico, ki jo more prizadeti delovni masi, ko jo proglasi za obstransko čestno.

Pa pogledimo 30 letni razvoj našega naroda. Še tako zagrizeni nasprotniki ne morejo iti preko dejstva, da smo Slovenci napredovali v vsakem oziru. Noben narod — seveda sorazmerno po svojem številu — ne more pokazati na tako lepo številko knjižnic, časopisja, društvene življenja v vseh oblikah, zadrugištvu itd. Poudariti pa moramo, da je vse to ustvarila »obstransko-cestna masa« in da se je tega gibanja udeleževala »obširnejša cesta« le v toliko, da je ovirala kulturno delovanje »obstransko cestnih«.

Kaj je dala slovenski družbi »obšir-

nejša cesta«? Gostilne in slovenskemu narodu odtujeno inteligenco. Le poglejmo predvojno dobo! Raznarodovanje med slovenskim narodom je vršila le »obširnejša cesta« potom gostiln in inteligenčnih uskokov iz slovenske inteligence. Danes se fašisti v Italiji naslanjajo zopet na »obširnejšo cesto«. Kdo je ustvaril »Jugoslovansko deklaracijo«? »Obstranska cesta«. Ko smo pa prišli v novo državo, je nastopila pri nas zopet »obširnejša cesta«. Ta cesta je ustvarila centralizem, ta cesta je uničevala dobri ne slovenskega naroda, k tej cesti se je vedno zatekala kapitalistična družba, kadar je hotela napasti delavstvo in mu kratiti njegove pravice. Ta cesta končno uvoja med širše plasti demoralizacije, ki največ škoduje našemu narodu. Le ozrmo se na žalostne rezultate gostiln: poboji, prepiri, pretepi, zadolžitve itd. Da, tudi gostilne so rezultat »obširnejše ceste«.

Na svoje delo sme biti »obstranska cesta« ponosna. Iz njene srede so prišli največji možje slovenskega naroda. Brez »obstranske ceste« bi ne bilo danes niti slovenskega naroda, pa tudi sedanje »obširnejše ceste« ne, ki se redi in ohranja od »obstranske ceste«. In to je edina krivda »obstranske ceste! Biti bi morala tako disciplinirana, da bi sploh onemogočila »obširnejšo cesto«.

Gospodje iz »obširnejše ceste« naj si zapomnijo, da je doba kvalificiranih državljanov že minula. Nadčloveka je zročila »obstranska cesta« in bo tudi ideolog »obširne ceste«. Danes odločuje predvsem moralna kvalifikacija. Pošten delavec in pošten kmet sta moralno neprimerno višja in visoko nadkrilujeta vsakega človeka iz »obširne ceste«. In v tem je vsa skrivnost njene moči.

Oblastne skupščine.

V sredo 23. februarja so se po vsej državi sestale oblastne skupščine. Takoj spočetka se je pokazalo, da večina skupščin ne bo mogla delovati. Vse se imajo boriti s pomanjkanjem denarnih sredstev. Ponekod ni za delo v skupščinah pravega zmisla in umevanja. Ker niso že od prej poznali avtonomije, se ne zavedajo pomena oblastnih samostojnih uprav in ne čutijo njih potrebe. Zato bodo v vsej državi kot vzorni samoupravni skupščini prišli predvsem obe slovenski skupščini, ki sta takoj v začetku pokazali globoko resnost in najresnejšo voljo, nadaljevati delo nekdanjih deželnih odborov, četudi v zelo ozkih mejah. Obe slovenski oblastni skupščini bosta voditeljici vsem skupščinam v državi. Dajali jim bosta smernice, kako je treba delati ljudstvu v blagor in v korist in mu pomagati iz gospodarske krize k boljšim časom.

Te samouprave pa nikakor niso takšne, kakršnih si slovensko ljudstvo želi. Vendar pa hoče tudi ta košček avtonomije braniti. Dobro ve, da si bo le preko njega pripravilo pot do popolne zakonodajne avtonomije, ki bo obsegala celokupno Slovenijo. SLS prinaša v novo oblastno skupščino bogate skušnje iz dela v bivšem deželnem zboru kranjskem, ki je veliko storil za ljudstvo. Vsega tega druge oblastne skupščine nimajo. One se šele prvič lotevajo tega dela.

Ljubljanska oblastna skupščina.

Na prvi seji sta se izvolila predsedstvo in oblastni odbor. Predsednik je dr. Marko Natlačen, podpredsednik Jože Gostinčar, tajniki Alojz Peterlin, Hinko Lebinger in Ivan Majerič, vsi od SLS kluba, ki šteje 40 poslancev. Opozicija, ki ima 12 članov, ni dobila v predsedstvu nobenega zastopnika.

Zastopnik velikega župana dr. Andrejka je podal obširno poročilo o stanju

oblasti, njenih poslov in naprav. Oblastne finance so najtežje vprašanje, ki čaka oblastne skupščine. Bivša imovina dežele Kranjske je prešla v državno upravo. Oblastna skupščina kot pravna naslednica dežele Kranjske bo imovino zahtevala zase. Oblastni odbor bo prevzel gradnjo cest in mostov, katero je dosedaj izvrševalo gradbeno ravateljstvo v Ljubljani. Njemu pripadajo vodne gradnje in gradnje vodovodov, hudoournikov itd. Oblastna skupščina se bo bavila s pospeševanjem gozdarstva, veterinarstva, kmetijstva, živinoreje, sadjarstva, lova, ribarstva, kakor tudi tehničnega zboljševanja kmetijstva. Skrbela bo za zdravstvo, prevzela socialno skrbstvo, pospeševala obrt, industrijo in zadrugištvost. Velike naloge jo čakajo pri šolstvu in prosvetnih zavodih.

Po govoru dr. Andrejke so klubi podali svoje izjave. Klub SLS je izjavil, da hoče storiti vse, kar je v njegovih močeh. Trdil se bo, da se delokrog oblastnih skupščin razširi do tiste velikosti, kakor jo je imel bivši deželni zbor. Dr. Kramer je v imenu naprednega kluba izjavil, da bo delo oblastne skupščine podpiral. Ing. Franc Zupančič se je v imenu SKS izjavil za podpiranje stvarnega dela skupščine. Socialist Ignacij Sitar je podal podobno izjavo. Župnik Eppich je v imenu kočevskih Nemcev izjavil, da bo sodeloval, da se dosežejo čimvečji uspehi.

Nato je skupščina izvolila oblastni odbor, ki šteje 5 članov. Izvoljeni so bili: dr. Marko Natlačen, dr. Anton Breclj, dr. Juro Adlešič, dr. Anton Milavec in Peter Hauptman, vsi kluba SLS. Na popoldanski seji so klubi vložili več predlogov. Klub SLS se je v svojih predlogih zavzel za trboveljske rudarje, da bi se jim v bedi pomagalo. Za reducirane rudarje je treba dobiti podpore. V nadaljnjih predlogih se prosi za pomoč tistim,

ki so jih zadele vremenske nesreče. Nato so se volili odbori: finančni odbor, odbor za uredbe in druge predloge, odbor za prošnje in pritožbe. SLS ima v vseh odborih 12 članov, opozicija pa 3.

Predsednik je nato zaključil sejo in sklical prihodnjo za v ponedeljek, dne 28. februarja.

Na tej seji se je pričela razprava o novem skupščinskem poslovniku. Razprava, ki je trajala ves dan, je bila zelo zanimiva. Opozicija je bila v debati zelo ostra. Poslovnik je bil, razen šestih členov, sprejet soglasno. Po sprejetju poslovnika so se izvolili sledeči odseki: odsek za proračun in druge finančne zadeve, odsek za kmetijstvo, odsek za javna dela, odsek za oblastne uredbe in ostale predmete, odsek za zdravstvene, dobrodelne in socialne naloge.

V torek se je vršila zadnja seja. Na njej so razpravljali o poročilu finančnega odbora, ki je stavil dva predloga: da sme oblastni odbor razpolagati za svoje posle z zneskom 700.000 Din in da odbor pripravi potrebne prostore za oblastni odbor. O teh dveh predlogih se je vršila obširna debata. Po debati sta bila oba predloga z glasovi večine sprejeta. Nato je bila seja skupščine zaključena in skupščina odgodena za nedoločen čas.

Mariborska oblastna skupščina.

Predsedstvo mariborske obl. skupščine tvorijo sledeči: predsednik dr. Josip Leskovar, podpredsednik Jakob Rajh, tajniki Franc Hrastelj, dr. Ivo Kečkeš (HPS) in Alojz Neudauer. Po volitvi predsedstva so klubi podali svoje izjave. Radičev klub se je izjavil za sodelovanje, samostojno demokratiški klub pa se je izrekel za opozicijo. Oblastni odbor šteje 5 članov, ki pripadajo SLS. Posamezni klubi štejejo poslancev: socialisti 3, radičevci 11, demokrati 5, radikalni 2, SLS 42.

Na popoldanski seji so izvolili razne odbore. Nato se je seja zaključila in se je naslednja vršila v petek. Na tej seji so klubi stavili razne predloge. Klub SLS je stavil glede vseh okrajev številne in obširne podrobne predloge, ki se tičejo predvsem pospeševanja kmetijstva, živinoreje, travništva, zgraditve okrajnih cest, ureditve rek, gradnje železnice, ustanovitve socialnih zavodov itd. Za pospeševanje živinoreje se bo najelo posojilo. Za tem se je sprejel nov poslovnik. Nato se je skupščinska seja zaključila in skupščina odgodila za nedoločen čas.

Druge skupščine po državi.

Večina skupščin v državi je dosedaj izvolila samo predsedstvo. Mnoge so se na sejah prepirale radi sestave odbora, v zagrebški so se celo že pretepali, nekatere se pa niso niti še sestale.

Političen pregled.

V teku razprave o obtožbi radičevcev proti Boži Maksimoviču se je v naši zbornici dogodil nečuten škandal, ki je ugled naše države pred svetovno javnostjo ogromno škodoval in nas je osramotil pred izobraženim svetom. V četrtek, ko je pričel Boža Maksimovič svoj zagovor, so prinesli opozicijski poslanci v skupščino nekega človeka, katerega je pretepel neki belgrajski policijski komisar. V skupščini so ga slekli in ga poslancem razkazovali.

Ta vsega obsojanja vreden nastop opozicije je vzbudil povsod največje ogorčenje. Vsako nasilje obsojamo. Vendar bi bila lahko opozicija našla, da dá izraza ogorčenju nad nasiljem, drugo pot, ki bi bila ohranila dostojanstvo narodne skupščine.

Obtožnica, ki so jo vložili radičevci, je bila tako slabo sestavljena in je tako nejasno označevala dejanja, radi katerih naj bi se notranji minister obtožil, da jo je vladna večina odklonila.

Dogodek z golim človekom v narodni skupščini je položaj notranjega ministra kljub temu, da je bila obtožnica odklonjena, nekoliko omajal. Vse časopise, zlasti opozicionalno, piše, da bo moral odstopiti.

Po razpravi o obtožnici proti Boži Maksimoviču ki je bila skrajno burna, se je zopet pričela proračunska razprava, ki poteka popolnoma mirno. Prisostvuje ji zelo malo poslancev. Debata kaže tisto mrtvost, kot vsaka razprava, pri kateri ne gre za notranjopolitično pomembne izjave.

Razni skupščinski odbori imajo seje, na katerih razpravljajo o stvareh, ki so jim izročene v razpravljanje. V zakonodajnem odboru je vladna večina ostala pri glasovanju o nekem povsem neznatnem členu zakona o vrhovni upravi v manjšini za en glas. Ta poraz vladne večine pa ni imel nobenega vpliva na obstoj vladne koalicije.

Poslanec Radičeve stranke dr. Basariček je imel ob priliki razprave o obtožnici proti Maksimoviču govor, v katerem je delal odgovorne za nasilja ob volitvah, ne Maksimoviča in ne radikalno stranko, marveč neke druge sile. Ker se radičevci z njegovim nastopom niso strinjali, je Basariček odložil mandat. Radičevci bodo Basarička vsekakor pogrešali, ker je bil duševni vodja Radičevega kluba. Dajal mu je iniciative in navodila za njegovo nastopanje.

Demokrati pripravljajo proti Boži Maksimoviču novo obtožnico. Razen s to obtožnico skuša opozicija na najrazličnejše načine ovirati vladno večino, da ne bi mogla do 1. aprila sprejeti proračuna. Hočejo vlado prisiliti, da bi skupščini predložila dvanaestine. Ako bi vladni večini ne bilo mogoče sprejeti proračun, bo skupščina razpuščena, vlada pa bo izvedla nove volitve.

Korajža pa taka!

Naši marksisti so junaki. O tem ni nikakega dvoma. Ko so bili v ministrstvu za socialno politiko razni gospodje, ki brez dvoma niso bili naklonjeni delavstvu in njegovim institucijam, se naši marksisti niso ganili, saj javnih shodov niso prirejali, da bi protestirali in zahtevali. Kajti oboje bi bilo potrebno. Ko je pa prevzel ministristvo za socialno politiko tovariš dr. Gosar, so postali nenkrat skoraj bojevit. Po celi deželi, mogoče celo po vsej državi — vsaj ne vemo, kje se bo ustavil njihov junaški val — hočejo sklicevati shode, na katerih hočejo postaviti svoje odločne zahteve, da jih minister takoj izvrši. Sicer: gorje mu!

Prvi shod te vrste naj bi bil 26. februarja v Ljubljani v Mestnem domu. Na shod je prišlo največ do 200 ljudi, kljub ostri agitaciji. Ker je bilo na dnevnem redu tudi poročilo delegatov, se je shoda udeležilo tudi nekaj krščanskih socialistov, med njimi član delegacije, katero je poslala Delavska zbornica v Belgrad, tov. Žužek.

Kot prvi govornik je nastopil sodrug Štukelj. Obrazložil je splošni gospodarski, politični in socialni položaj delavstva, ki je slab. Nato je prešel na zahteve delavstva. O novem ministru za socialno politiko je rekel, da sicer ne dvomi, da je pošten, dvomi pa, če bo mogel kaj prida napraviti, ker ga bodo ovirali na eni strani radikali, na drugi strani pa kapitalistično krilo SLS. Med drugim je tudi konstatiral, da bodo prišli marksisti pod njegovim vodstvom seveda na pomoč krščanskim socialistom, da razbi-jejo to kapitalistično krilo. (Sodrug Štukelj! Nikar ne. Ste prenerodni. Gotovo propademo!) Nadalje je konstatiral, da je deset božjih zapovedi spisal Mojzes. (Na to opozarjamo gg. na bogoslovni fakulteti. Če bodo v tej točki v dvomu, naj se obrnejo na sodruga Štuklja.)

Drugi govornik, sodrug Ošlak iz Maribora, je govoril o stanovanjskem vprašanju. Da je nekoliko pozabljajal na SLS, je samo ob sebi umljivo. Novo je to, da je točno ugotovil, kaj je avtonomija, namreč »polni trebuh«. — Tretji govornik, sodrug Marcel Zorja, je govoril o enotni fronti delavstva, kritiziral oba predgovornika, v splošnem pa je postavil svojega moža. — Četrti govornik, sodrug Svetek, je bil v splošnem stvarjen in je priznal, da je novi minister za socialno politiko delavstvu naklonjen.

K besedi se je oglasil tudi tov. Žužek. Zbranim marksistom je dokazal z že znanimi dejstvi na socialno delovanje tov. dr. Gosarja in njegovo voljo, da sodeluje z delavskimi organizacijami. Poudaril je, da želimo krščanski socialisti, da se v resnici strnejo vsi marksisti v eno fronto, ker je na ta način veliko lažje sodelovanje v skupnih delavskih vprašanjih. Njegov govor je napravil prav dober vtis.

Končno so bile sprejete od večine predlagane resolucije.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 6. t. m. se bo vršil v dvorani Zadružnega doma občni zbor skupine rudarjev. Začetek ob treh popoldne. Člani in prijatelji naše organizacije, pridite vsi na občni zbor, da se temeljito razgovorimo o našem bodočem delu.

Državni cestarji.

Občni zbor skupine Društva drž. cestarjev v Kranju se bo vršil v nedeljo, dne 6. t. m. ob 9. uri popoldne v gostilni pri Zlati ribi. Dnevni red običajen. O društvenih zadevah bo poročal tajnik iz Ljubljane. Vabljeni vsi člani.

Lesni delavci.

Vavtvas. V nedeljo, dne 6. t. m. po prvi sv. maši se bo vršil v Zadružnem domu shod skupine zveze lesnih delavcev. Na shodu bo poročal zastopnik JSZ iz Ljubljane. Vabljeni delavci od blizu in daleč.

Poselska zveza.

Občni zbor Poselske zveze se bo vršil v nedeljo, dne 6. marca t. l. ob 5. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. — Članice, udeležite se občnega zbora polnoštevilno!

Nekaj podatkov o konvencijah.

XIII. Konvencija o omejitvi dela v industrijskih podjetjih na 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko.

Ta konvencija je bila sprejeta na Vashingtonski konferenci leta 1919. in odreja, da ne sme trajati delovni čas v industrijskih podjetjih ali njihovih sestavnih delih več kakor 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko.

Ta konvencija je eden najvažnejših in najdalekosežnejših dogovorov v delavski zaščitni zakonodaji in bo imel dalekosežne posledice v gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu, ko bo sprejet od vseh držav.

XIV. Konvencija o zaposlovanju mornarjev.

Nastavljanje mornarjev se mora izvrševati brezplačno in le potom javnih posredovalnic. Zasebne posredovalnice so izključene in vsaka tozadevna pogodba je neveljavna.

Uprava javnih posredovalnic je sestavljena iz zastopnikov delodajalskih in delavskih organizacij.

XV. Konvencija o odškodnini mornarjev, ki so brezposelni vsled brodoloma.

V slučaju, da je mornar brezposeln vsled brodoloma, mora lastnik ladje ali pa oseba, s katero je mornar sklenil pogodbo, dati posebno odškodnino. Ta mora biti izplačana za vse dni dejanske brezposelnosti ali pa mora biti v smislu dogovora omejena na največjo vsoto, ki odgovarja dvomesečnemu zaslužku mornarja.

XVI. Konvencija o odškodnini za slučaj nezgode pri delu v poljedelstvu.

Vsak član Mednarodnega urada dela, ki bo ratificiral konvencijo, se obveže,

da bo razširil zakon o zavarovanju delavcev zoper nezgodo tudi na poljedelske delavce.

XVII. Konvencija o združevanju in kolektivni poljedelskih delavcev.

Ta konvencija odreja, da imajo poljedelski delavci v pogledu združevanja ali vezanja iste pravice kakor delavci v industrijskih obratih in da se morajo ukiniti vsi zakoni, ki bi nasprotovali tej pravici.

XVIII. Konvencija o določitvi starosti, v kateri smejo biti zaposleni otroci v poljedelstvu.

Otroci izpod 15 let starosti smejo biti zaposleni v poljedelstvu ali poljedelskih obratih, javnih ali privatnih, le v takem času, ki omogočuje šolski obisk dece. Delo sme biti poleg tega le takega značaja, da ne izrpa otroka fizično in da mu na ta način ne škoduje pri napredovanju v šoli.

XIX. Konvencija o nočnem delu v pekarnah.

Zelo važna konvencija in velikega pomena za pekarske pomočnike. Po tej konvenciji je zabranjeno delo v pekarnah v nočnem času. Delo mora počivati od 11 ure ponoči do pete ure jutraj. Torej nepretrgoma 7 ur. Sicer se pa sme ta čas tudi drugače odrediti, toda le v sporazumu z delavskimi organizacijami in delodajalci in da je ohranjen neprekinjen odmor 7 ur.

Nočni odmor veže tudi delodajalce.

XX. Konvencija o uporabi svinčenega belila v slikarstvu.

Po tej konvenciji je zabranjena uporaba nad 2 odstot. svinčenega belila. Iz-

vzeta so železniška podjetja ter industrijski obrati, pri katerih ugotove pristojne oblasti v sporazumu z delodajalskimi in delavskimi organizacijami, da je nujno potrebna uporaba tudi nad 2 odstotka svinčenega belila ali njegovih setavin.

XXI. Konvencija o pogodbi mornarjev za sprejem na delo.

Dogovor podpišeta lastnik ladje ali njegov namestnik in mornar. Toda mornarju ali njegovemu zastopniku se mora dati prilika, da prouči pogodbo pred podpisom.

Pogoji, pod katerimi podpiše mornar pogodbo, morajo biti utemeljeni v zakonodaji posameznih držav na tak način, da ima pristojna oblast pravico kontrole. Istotako predpiše druge formalnosti vsaka država potom zakonov ali naredb.

XXII. Konvencija o povratku mornarjev v domovino.

Vsak mornar, ki je izkrcan v času, ko še ni potekla pogodba ali njenem poteku, ima pravico, da je poslan ali v svoj rojstni kraj ali v pristanišče, v katerem je nastopil službo ali pa v pristanišče, v katerem je sklenil pogodbo. V tem oziru mora predpisati natančnejše določbe posamezna država.

V vsakem slučaju je povratek brezplačen. Samo takrat bi šel v breme mornarja, če bi bila pogodba prekinjena po njegovi krivdi.

XXIII. Prednačrt konvencije o ustanovitvi nadzorstva na izseljenjskih ladjah.

Po tej konvenciji določi vsaka država, katere ladje se smatrajo za izseljenjske ladje.

Članice-države se zavežejo, da bodo uvedle v svrhu zaščite izseljencev na izseljenjskih ladjah uradne nadzornike. Na eni taki ladji bo samo en uradni nadzornik, nastavljen od dotične države. Ostale države pa smejo kljub temu postaviti še svoje nadzornike v zaščito lastnih izseljencev. Toda ta nadzornik je nastavljen na račun dotične države in se ne sme vmešavati v posle uradnega nadzornika.

Naši zaupniki.

Armada, ki hoče biti vedno pripravljena udariti sem ali tja, ne potrebuje samo višjih, ampak tudi nižje voditelje. Isto velja tudi za strokovno organizacijo, ako se hoče uspešno boriti za povzdigo in veljavo delavskega stanu. K tem nižjim voditeljem pa ne spadajo samo člani odbora krajevne skupine, marveč prav tako tudi zaupniki. Oni so vendar tisti, ki vzdržujejo neprestane stike med člani in vodstvom krajevne skupine. Tudi dobro vodstvo skupine ne more trajno vršiti svoje naloge z zaželenim in možnim uspehom, ako mu ne stoji na strani številni zaupniški aparat, ki brezhibno funkcionira.

Pomen dobrih zaupnikov je posebno razviden iz nalog, katere so jim naložene. Predvsem: zbiranje prispevkov, širjenje našega delavskega časopisa in tiska, sporočanje želj in pritožb skupinskemu odboru, zbiranje informativnega materiala za zvezo, zbiranje članstva k sestankom in shodom, pridobivanje no-

vih članov itd. To je sicer malo vsakdanje delo, zato prav nič manj važno in prav tako odločujoče za uspešen razvoj skupine in cele organizacije. Ako pri kakih skupini nikakor »ne gre«, ali ta celo nazaduje, tedaj je temu vzrok, poleg večje ali manjše krivde odbora, predvsem pomanjkanje zadostnega števila pravih zaupnikov.

Vsak odbor krajevne skupine mora torej iti za tem, da si pridobi, vzgoji in ohrani krepko četo zaupnikov. Razumljivo, da to ni vedno lahko in da se ne da doseči od danes do jutri. Kjer pa je prava volja in ne manjka za to potrebnega smisla, se da doseči tudi to. Imamo skupine, kjer je v tem pogledu vse vzorno urejeno, pa tudi take, kjer absolutno noče iti.

Ako hoče zaupnik pravilno vršiti svoje službo, tedaj mora imeti oziroma si pridobiti lastnosti, brez katerih tudi odbor skupine ne sme biti. Nasteli smo jih v našem listu v članku »Odbori naših skupin.« Tudi zaupniki so voditelji in vodniki! Oni morajo biti drugim članom za zgled. Zgled v živi veri v strokovno organizacijo, v trdnem zaupanju v uresničenje in dosego naših ciljev v požrtvovalnosti pri delu za ideale naših krščansko socialističnih strokovnih organizacij. Člani namreč presneto dobro vedo, ali zaupnik res dela ali ne. Prav tako je potem razpoloženje članov in vse tarnanje ne spremeni na tem prav nič. Ako pa vidi, da je zaupniku izvrševanje njegove službe najsvetejša dolžnost, tedaj to člane prime in zaupniku do zadnjega zaupajo in radevolje sledijo njegovim nasvetom in opominom.

Bodočnost in plodnost delo naše strokovne organizacije zavisi v veliki meri od tega, da je v vsaki krajevni skupini poleg dobrega odbora tudi močan zbor zaupnikov. Dvakrat potrebno pa je to še posebej, ako hočemo neorganizirane v velikem številu pripeljati v naše strokovne organizacije. Da je to potrebno, lahko sklepamo iz pojavov v taboru naših delodajalcev in iz vsega njihovega dosedanjega zadržanja. Ako mi delavci vse to pravilno umevamo, tedaj mora priti do tega, da bo v vsaki krajevni skupini zadostno število zaupnikov prostovoljno na razpolago. Kajti le s tem, da mi iz lastne iniciativnosti izrazimo svojo odločno voljo, da si sami pomagamo in se ne zanašamo na druge, si bomo pridobili potrebno upoštevanje od strani naših delodajalcev. S tem pa bomo tudi pravljali pot k večjemu in pomembnejšemu napredku celokupnega delavskega stanu. Zato tudi vsepovsod, kjer so zaupniki potrebni, velja to-le osnovno načelo: Prostovoljci naprejin noben član naj se prepomembni službi ne izumika!

Podpore in rente ob nezgodah.

(Iz zakona o zav. delavcev §§ 84, 85, 86 in 87.)

»Pravico do te podpore imajo oni člani, ki so se poškodovali pri svojem delu, ali do ponovne možitve. Ovdovelemu

Arkadij Averčenko — F. T.:

Zdravi človeški razum.

V vojno ministrstvo neke dežele, nje-no ime nam je pač malo mar, je nekoč prišel gospod, bil je videti premeten, ter je zahteval:

»Peljite me pred koga, ki se v čem spozna. Hočem mu nekaj važnega povedati.«

»V čem — spozna?« so ga vprašali.

»V zrakoplovstvu. Iznašel sem nekaj, kar bi rad prodal, iznajdbo, ki pomeni prevrat vse vojne tehnike. Kdor odkupi to mojo skrivnost, bo oddelje močnejši od nasprotnika. Poslej odloči moja iznajdba o porazu in zmagi.«

Tega so se seve vsi močno razveselili in so izumitelja takoj peljali pred nekega starega, častiljivega generala.

General se ni nič manj veselil nego ostali, ponudil je iznajditelju največji klubov stol in ga nato zaupno vprašal:

»V čem, predragi moj, tiči torej, če dovolite, Vaša iznajdba?«

»Sestavil sem tip zračne križarke, ki vzdrži en teden v zraku, sprejme bataljon vojakov in kljubuje vsakemu vre-

menu. Morda bi to zračno križarko želeli kupiti?«

In ko je general obljubil, da ne zlorabi izumiteljevega zaupanja, je ta privlekel iz torbe obsežen zavoj ter razgrnil svoje načrte in risbe.

»Hm...« je general dejal, ko je bil premotril risbe, »to je vse lepo. V resnici tako, kakor pravite. Koliko pa vi zahtevate zdaj za svojo iznajdbo?«

»Milijon.«

»Izvrstno!« je rekel general ter ga objel. »Tu imate nakaznico za državno blagajno. Okrogel milijonček! Najlepša hvala vam! In če boste kdaj spet kaj imeli, tedaj se, prosim, le tu oglasite...«

»Imam že zdaj nekaj za vas,« je tujec dejal pritajeno. »Nekaj res čudovitega...«

»No...?«

»Sestavil sem top, ki vašo zračno križarko v nekaj trenutkih uniči, in sicer tako temeljito, da omahne kakor vreča moke na zemljo. Križarka je brez vsake moči nasproti temu orožju...«

»No ampak čujte!« je dejal general in je namrščil obrvi. To se mi pa res zdi nekam čudno!... Ali se nič ne sramujete? Najprej odkrijete res uporabno

zračno križarko in nato jo s svojim lastnim topom raznesete...«

»Ne vem, česa naj bi se sramoval,« je došlec rekel nemoteno. »Boste vendar priznali, da se vojna tehnika neprestano izpopolnjuje, in da nihče ne sme obstati in enkrat započeti poti, če neče zaostati in v resnih okoliščinah podleči. Moja zračna križarka je res strašno orožje! Torej je jasno, da je zoper njo treba iznajti kakšno sredstvo...«

»Hm... V teoriji je to nesporno, v praksi pa... No, dobro, že razumem, če bi vsaj kdo drug sestavil top in ga nam ponudil... A tako... ko vi sami...«

»Za božjo voljo!« je rekel tujec ter plosnil z rokama. »Kakor da bi to ne bilo povsem enako! Torej povejte mi, prosim; kaj se na stvari izpremeni, če v tem trenutku za seboj zaprem vrata, si obrijem brke, oblečem drugo suknjo, pri istih vratih vstopim ter vas pozdravim, kakor da bi vas nikoli ne bil videl? Če vam to dela veselje, iz srca rad ustrezem želji.«

General pravzaprav ni bil tako nujen in ga je zato bilo nekoliko sram, kajti dobro je brž uvidel, da je bil izrekel neumnost.

»Naj bo,« je dejal zategnjeno. »Ne preostane nam drugega, kakor kupiti vaš top, če nečemo, da ga prodaste komu drugemu, in to pravico imate. Koliko hočete zanj?«

»Milijon.«

General je izpolnil nakaznico, potrepil iznajditelja po rami in dejal dobrohotno: »Pa ste vi res razumen dečko!«

»Hm! To pač menim!...«

»Ampak, šmentana reč ti...! Takle top iznajti...«

»No, tako strašno nevarno pač ni... Za vse na svetu se pač dobi zdravilo...«

»Vselej menim, kolikor je iz risb razvidno...«

»Da, da, gotovo... Ta top je strašno orožje. Vendar pa...«

Iznašlec je zopet sedel, se navidez brezskrbno oziral po generalu ter dejal premeteno:

»... vendar pa; kaj bi vi rekli k temu, če vam zaupam majhno skrivnost, ki utegne imeti za vas pomen; namreč: iznašel sem v obrambo zračne križarke pred topom svojevrstno oklopnico — tako močen oklopnjak, da mu top ne more do živga...«

General se je prijel za glavo. (Dalje.)

oziroma pri delu, ki so ga opravljali po nalogu delodajalca ali njegovega pooblaščenca. Istotako imajo pravico do te podpore oni, ki so se poškodovali na neprekinjeni poti od stanovanja do delovišča ali obratno.

Za nezgodo se smatra tudi zastrupitev s svincem, živim srebrom in fosforom, če nastopi vsled opravljanja s temi tvarinami v obratu.

Za nezgodo, ki povzroči pridobitno nesposobnost, imajo člani pravico do vseh davkov, ki jim pristojajo za slučaj bolezni za dobo 10 tednov po nezgodi, ako niso prej ozdraveli. Izza 11. tedna dalje ali če je bila sposobnost za delo zmanjšana za več kot 10%, pa imajo pravico do neugodne rente. Rento določa Rentni odbor urada in se odmerja ob popolni nesposobnosti za delo v višini zavarovanega letnega zaslužka člana. Če pridobitna nesposobnost povzročena po nezgodi ni popolna, pa znaša sorazmerni del polne rente. Po ponovni poškodbi se določi nova renta na podlagi vseh posledic nezgod in po zaslužku, ki je bil vzet kot podlaga za določitev prve rente, ako ni bil zaslužek ob času poslednje rente večji.

V slučaju, če je član toliko poškodovan, da ni le za delo nesposoben, ampak potrebuje stalno za svojo oskrbo tretje osebe, se mu sme zvišati renta največ za eno tretjino njegovega zavarovanega letnega zaslužka.

Po smrti člana, ki nastopi kot posledica nezgode, se izplača pogrebna, rodni in renta. Za ovdovelo zakonsko ali nezakonsko ženo znaša renta eno tretjino ponesrečenčevega zavarovanega letnega zaslužka, ki jo prejema do smrti; možu se izplačuje renta le, če je popolnoma ali delno za delo nesposoben in ga je vzdrževala vsled nezgode umrla žena.

Žena, ki uživa rento in se znova omoži, dobi kot odpravnino enoletni zavarovalni zaslužek svojega umrlega moža.

To določa zakon o zavarovanju delavstva za slučaj nezgode. Mi imamo prijaven slučaj, ko si je monter pri svojem delu v najhujši zimi na prepihu, osobito ko je moral ponoči ves potan po kopeli v tovarno, nakopal jetiko. Nekaj časa bo še prejemal hranarino od OUZD. Kaj pa potem? Za delo je nesposoben. Preživljati mora petčlansko družino. Po našem mnenju je mož upravičen do rente za nezgodo, ker si je bolezen nakopal pri delu posebno tisti večer, ko je na zahtevo ravnatelja moral ves poten v mraz in na prepih v tovarno.

Tedenske novice.

Seja kluba kršč. socialistov Delavske zbornice se bo vršila na dan sv. Jožefa ob 10. uri dopoldne v knjižnični dvorani v Jugoslovanski tiskarni. Udeležba za člane kluba obvezna. — Predsednik.

Važno predavanje. V nedeljo 27. februarja je priredila Delavska zbornica v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti predavanje »O organizaciji in delovanju Mednarodnega urada dela v Ženevi«. Predaval je tajnik Mednarodnega urada g. dr. Živko Topalović. Slušalcem, katerih je bilo okoli 80, je predložil najprej razvoj državne sile ter razmerje med posameznimi državami pred in po vojni. Nato je prešel na tendenco držav, da se ne rešujejo medsebojni spori več z orožjem, ampak na mednarodnem forumu. Društvo narodov je le začetek, velikega pomena je v tem pogledu razorožitvena propaganda. Ustroj Mednarodnega urada dela je tak, da odločujejo na konferencah zastopniki posameznih držav. Vsled tega je za delavstvo velikega pomena, da se udeležujejo političnega življenja in vplivajo, da pošiljajo vlade kot svoje zastopnike le take osebe, ki imajo zmisel za socialno politična vprašanja. Za mednarodno delavsko vprašanje je velike važnosti, da bi se osnoval enoten svetovni jezik. — Predavanje je bilo zelo dobro sestavljeno, izklesano in pregledno. Predavatelja so navzoči prav lahko zasledovali, dasi je govoril v srbskem jeziku, ker je res izboren predavatelj.

Smrtna obsodba. Na smrt na vešalih je bil pri zadnjem ljubljanskem porotnem zasedanju obsojen mlad mesarski pomočnik Branko Pintar. Kakor znano, je Pintar lani meseca novembra umoril v Ljubljani s sekuro sejmarja Primožiča, nato pa pobegnil v Lokve pri Delnicah na progi Karlovec—Reka, kjer ga je dohila policija in aretirala.

Ponesrečen železničar. Na gorenjskem kolodvoru v Ljubljani je stroj pograbil

za nogo premikača Matija Berčiča in mu odtrgal vseh pet prstov in del stopala. Težko ranjenega premikača so z rešilnim avtom prepeljali v bolnišnico.

Za bolezen so zdravila za ljubezen jih pa ni; vendar srčnega krepčila »BUDHHA« čaj ti podeli!

Huda nesreča. Franc Gogala iz Bohinjske Bele je zadnji petek nosil drva s planine. Na potu pa mu je spodrsnilo in padel je pod konja, ki je stopil nanj in ga pobil. V soboto so ga odpeljali v bolnišnico v Ljubljano, kjer je sicer operacijo srečno preživel, a se mu je stanje v noči od nedelje na ponedeljek tako poslabšalo, da je nenadoma umrl. Zapušča doma ženo in osem otrok, katerih najstarejši je star 12 let.

Razpust občinskega odbora v Celju. Te dni je bil razpuščen občinski odbor v Celju, ker ni mogel delati. Za komisarja je imenovan okrajni glavar dr. Žužek. Volitve se bodo takoj razpisale.

Strašna tragedija v kmetijski družini. V vasi Bobovec pri St. Petru pod Svetimi Gorami so imeli kolino. Po končanem popivanju se je vnel med domačimi prepir. Sin je prišel pretepati mater. Njegova sestra je hotela mater braniti in je brata udarila z desko z vso močjo po glavi. Brat se je pod udarcem sesedel, ker mu je razbila lobanjo. Mlajši brat je v divji jezi navalil na sestro s sekuro. Sestra je pobegnila in mu ušla. V strahu pred maščevanjem je skočila v vodnjak. Mater je vest o teh strašnih dogodkih tako pretresla, da je zblaznela.

Smrtna nesreča. V Polhovem gradu sta kmečka zakonca Malovrh podirala debelo bukev. Ko sta jo spodsekala, se je podrla, preden sta padanje opazila. Ogromno deblo je podkopalo pod seboj ženo, ki je na poti v bolnico izdihnila.

Uboj iz maščevanja. Pri Sv. Urbanu pri Ptujju so pretepaški fantje ubili nekoga kmeta iz maščevanja, ker jih je posvaril, da naj ne razgrajajo.

Smrt v vagonu. Vekoslav Radošević je v Zagrebu pri pregledovanju vagonov našel v vagonu mrtvo truplo železničarja. Komisija je ugotovila, da je mrtvec Anton Tomšič, dnevničar, rojen v Hruševju pri Postojni. Njegovi tovariši so popisali bedno življenje umrlega. Ker je imel srčno napako, ga niso sprejeli v stalno službo. Imel je 700 Din mesečne plače. Žena in družina je stanovala v Rimskih toplicah, mož pa v Zagrebu v svojem vagonu. Bil je navadno lačen. Zimske suknje ni imel. Do 20. febr. ob 10. uri je bil še v službi, potem je odšel v svoj vagon, kjer je menda od mraza in lakote umrl.

Truplo v vodnjaku. Na Trsatu je neka deklica pri zajemanju vode zajela človeško lobanjo. Ognjegasci so kasneje izveleki še truplo, ki je že skoro popolnoma razpadlo. Ugotovilo se je, da gre za Antona Posela, mesarskega mojstra, ki je pred 8 leti neznano kam izginil. Roparji so ga oropali in potem vrgli v vodnjak. Orožništvo vodi preiskavo. Dospel izgleda, da je zelo veliko ljudi sodelovalo pri tem zločinu.

Zalosten konec ciganka. V hišo premožnega vinogradnika v Daruvaru je nedavno prišla popoldne ciganka z večjo vrečo. Doma se je nahajala samo 15 letna hčerka, ki je ciganki dovolila spraviti vrečo v hišo. Ko je ciganka odšla, je deklica opazila, da se v vreči nekaj premika. Pograbila je očetovo puško in dvakrat ustrelila v vrečo, iz katere se je začulo bolesto jokanje. Dekle je poklicalo sosede na pomoč. Odrpli so vrečo in izveleki iz nje 5 letnega ciganka, ki se je že boril s smrtjo. V vreči je imel poleg sebe nož in piščalko. Bilo je takoj jasno, kakšna je bila cigankova naloga v vreči. Moral bi bil proti večeru v primernem trenutku prerezati vrečo in dati ciganom signal za napad na hišo. Sosedi pa so pozvali orožnike, ki so se poskrili v hiši. Po par signalih s cigankovo piščalko so se res začeli iz bližnje hoste približevati ciganski vozovi. Ustavili so se pred hišo, a preden so cigani začeli stopati preko praga, so jih obkolili orožniki in zvezali vse do zadnjega. Tako je torej zvit ciganski naklep spravil cigane same v past, razen tega pa povzročil smrt mladega ciganka.

Prevejan tat. V Puntovcih pri Vinokovcih je prišel v pisarno občinskega blagajnika neznan človek ter mu ponudil srečke. Med pogovorom je ponudil blagajniku cigareto, v kateri se je nahajal opij. Še predno je blagajnik cigareto pokadil, je zaspal. Neznane je

nato izpraznil blagajno ter izginil s plenom 15.000 Din brez sledu.

Zalosten dogodek med šolarji. Stanko Kaiser iz Tomačevega, učenec III. razreda, je na ljublj. okoliški šoli »na polju« pri Sv. Križu včeraj (v sredo) iztaknil na stranišču nekaj možnar za streljanje in ga preizkušal. Pri tem pa mu je možnar na nepojasnen način hudo poškodoval roko. Učitelj je takoj s kolegom odpeljal dečka k zdravniku in odšel v bolnišnico. Pravijo, da je roka v zapestju in nevarnosti, da mu jo odrežejo.

Lov za tihotapei tobaka. V Dalmaciji se vedno bujno cvete tihotapstvo s tobakom, dočim je na severni meji proti Italiji že povsem ponehalo. Organi finančne kontrole so v soboto zaplenili 250 kg tobaka, ki so ga skušali tihotapei iztihotapiti iz Trogira v Split.

Andrej Mir:

Krekova mladina, temelj strokovnih organizacij.

Posledicam svetovne vojne je brezdvomno pripisovati dejstvo, da je tudi viničarsko delavstvo stopilo v javnost s svojo strokovno organizacijo.

Mnoge slabe lastnosti so po vojni kakor kužne bolezni preplavile podeželsko delavstvo, predvsem je zavladal materializem in sebičnost. Da pridobi vsak zase čimveč, najsibo na krivičen ali pošten način, to je bil njih princip, skrb in ljubezen do svojega sotovariša, ki je slabše potisnjen k tlom, jim je bila nepoznana. Prav malo je bilo takih, v katerih še ni zamrl popolnoma krščanski čut pravičnosti in ljubezni do bližnjega, ter so se zavedali, da tako ne more naprej, temveč je treba navdušiti materialistično ljudstvo za skupnost in vzajemno delo, da se tako odpomore tudi šibkejšim. Nastopiti je bilo treba prav energično za pravice delavstva, ki so bile kruto teptane, zlasti tik po vojni, ko je vladala krivica vsepovsod, vsak posameznik, gospodar ali delavec je gledal samo na velik dobiček, četudi krivično pridobijen. Vse to je dalo viničarskemu delavstvu povod, da je stopilo na plan s svojo organizacijo, katere naj jih štiti, ter ohrani delavske pravice, kolikor jih sploh še ima.

Takoj v začetku se je pa pokazalo, da ni imela organizacija močnih temeljev, zavednih poizrtvovalnih voditeljev, ki bi znali in mogli prav delati in iztebiti iz delavstva tisti materialistični duh, ki je spočetka viničarskemu pokretu najbolj škodoval. Nezaupljivost in splošno pomanjkanje izobrazbe je bil vzrok, da so mnogi viničarji v začetku svojo organizacijo celo sovražili, ovirali nje delovanje ter s tem škodovali sebi in drugim.

Pokazala se je prav jasno potreba strokovne in splošne izobrazbe, katere naj bi bila najboljša podlaga strokovni organizaciji in sploh predpogoj temeljitega napredka in razvoja. Iz tega vzroka je bilo še nedavno med viničarji rojeno slabotno dete Krekova mladina, kateri je bil napovedan pogin takoj po rojstvu.

Krekova mladina si je nadelala težko in odgovorno nalogo, vzgojiti viničarskemu delavstvu zavednih, izobraženih in neustrašenih voditeljev, da gradijo trden neporušljiv temelj strokovni organizaciji. Brez strokovno izobraženih delavcev ne bo in tudi ne more biti pravega uspeha, ker mora vsak poznati v bistvu in prav natančno smoter in program svoje organizacije, da jo more prav voditi in res pravilno v njej delovati. Vse te sposobnosti more nuditi viničarski mladini edino le delavska mladinska organizacija Krekova mladina. Prav mlad se mora viničarski fant in dekleta poglobiti v težka viničarska vprašanja in Krekova mladina mu nudi vsa sredstva, da se nauči vse, kar pošten delavski voditelj mora znati. Kljub temu viničarji še premalo poznajo važnost te organizacije, čeprav uvidijo kako težko je delo tistim, ki so danes na vodilnih mestih strokovne organizacije, nimajo pa prave podlage iz mladih let. Ako bodo enkrat zastopali in branili delavske interese na merodajnih mestih taki zastopniki, ki so rojeni v revnih delavskih kočah in že v rani mladosti okusili težave in bridkosti vini-

čarskega stanu, ki jih je vzgajala in izobraževala Krekova mladina, smemo upati, da tudi viničarju zasije solnce boljše bodočnosti. Strokovno gibanje zavzema vedno večji obseg preko Slovenskih in Haloških gor, število organiziranih članov raste vedno bolj, ter smo prepričani, da bode tudi ostali viničarski narod združen in discipliniran pod okriljem Strokovne zveze viničarjev.

Med številnimi masami organiziranih viničarjev pa obstojata dosedaj le dve skromni podružnici Krekove mladine. Ali bosta ti dve podružnici kos svoji nalogi, ki ju čaka? Res velikanska žetev, a prav malo delavcev. Zato naj Strokovna zveza viničarjev smatra za svojo sveto dolžnost, da obrača vso pozornost na svojo hčerko Krekovo mladino, jo podpira, širi ter skrbi za nje procvit in razmah, ker ravno ona bo dala strokovni organizaciji novih neustrašenih voditeljev tedaj, ko bodo ti, ki jo vodijo sedaj, omagali pod pezo težkega trudapolnega dela.

Zatorej tovariši! Povsod, kjer raste in zori zlahtna vinska trta, ki jo goji in neguje skrbna roka viničarjeva, tam mora obstojati strokovna organizacija, v vsaki hiši mora biti mesla za naš priljubljeni delavski list »Pravica«, in vsi moramo delovati za našo delavsko mladinsko organizacijo Krekovo mladino, katere mora strniti v svoje vrste vso viničarsko mladino, ki teka in živi brez pravih potov in ciljev kar tjavendan.

Iz Krekove mladine bodo izšli zidarji, ki bodo gradili trden in neporušljiv temelj našemu pokretu, pionirji krščanskega socializma, ki je naš rešitelj, ter kovači boljše viničarske in splošne delavske bodočnosti.

Krekova mladina.

Iz centralnega tajništva. Podružnice opozarjamo, da vsaj do 13. marca prijavijo svoje člane, ki se bodo udeležili tečaja 19. in 20. marca.

Preska. V nedeljo 6. marca ob 3 popoldne se bo vršil prvi redni letni občni zbor naše podružnice in sicer v Društvenem domu v Preski. Vabi se vse članstvo, da se radi važnosti občnega zbora zanesljivo in polnoštevilno udeležijo. Dnevni red običajen. Odbor.

Trbovlje. V nedeljo 13. marca se bo vršil sestanek naše podružnice. Vršil se bo v društvenih prostorih ob 4 popoldne. Vsi člani bodo prejeli tozadevna vabila. Ako pa bi ga kdo pomotoma ne prejel, naj kljub temu gotovo pride, ker se imamo pomeniti veliko važnega.

Jesenice. Sestanek krekovcev se bo vršil dne 12. marca ob pol 8. uri zvečer pri g. Torkarju z dnevnim redom: Nadaljevanje o temi »Komunistična internacionala o veri«. Tovariši udeležite se predavanja gotovo.

Dopisi.

Tržič. V petek dne 25. februarja smo pokopali Jožefa Cvek, katere je bila večletna članica Strokovne zveze tovarn. delavstva. Naj v miru počiva! — Socialni demokrati in liberalci so pretekli teden razburjali javnost osobito delavstvo v predilnici in čevlj. tovarni P. Kozina, češ, da so klerikalci vpeljali nov davek in sicer, da se je davek na ročno delo povišal kar za 50%. Nekateri, ki ne sledujejo potom časopisja raznih dogodkov, so temu nasledili in to izmišljotino nosili dalje. V predilnici se je predvsem odlikoval v tem poslu vsem znani »sodrug«, katerega bo delavstvo zopet lahko smatralo za neresnega, ki razširja izmišljene vesti. Istotako se je izkazal tudi oni, ki je trosil to in podobno po čevljarski tovarni P. Kozina. Tako govorjenje je dokaz, kako strašno boli naše nasprotnike, ker je za ministra krščanski socialist dr. Gosar in ker je bil izvoljen v oblastno skupščino za Tržič tudi krščanski socialist.

Jesenice. V sredo dne 23. februarja smo spremili našega vrliga člana 71 letnega Kogoja Florjana na njegovi zadnji poti. Pokojnik je bil zvest član naše strokovne organizacije in dostikrat marsikateremu fantu v zgled in spodbudo. Da je bil dober katoličan in zvest Slovenec, priča dejstvo, da je svojega sina vzgojil tako, da deluje danes v Ameriki kot tajnik prosvetnega društva »Zvon«. Bil je tudi v političnem prepričanju neomajen kršč. socialist, kar nam je spet v dokaz, da se je skupščinskih volitev dne 23. januarja udeležil brez prigovarjanja. Bodi

Čitajte »Pravico«!

mu zemljica lahka po težkem življenjskem boju. Skupina SZTD je podarila vdovi mesto venca 80 Din.

Sv. Jedrt nad Laškem. V nedeljo dne 27. februarja je priredil tukajšnji dramatični odsek čitalnice prav veselo in smešno igrano »Trije ptički«, katero so prav dobro igrali. Posebno se je izrekla vsa hvala hudojamskemu šramlju, kateri je igral med odmorom. Le tako naprej po začrtani poti do izobrazbe, ker s tem se naša mladina izobrazuje in dobiva veselje do društvenega dela.

Hrastnik. Dramatični odsek kršč. socialistov je vprizoril dne 16. februarja z velikim uspehom igrano »Miklova Zala«. Dne 20. februarja pa je društveni naraščaj vprizoril »Palček Potep« in burko »Kmet Herod«. To je bila 11. predstava v letošnji sezoni. Z preobremenitvijo igralcev smo zaostali v pravem prosvetnem delu. Pojavili so se nekateri nedostatk. Zato bo treba posvečati temu vprašanju prihodnje dni več pozornosti. — V predpustnem času je bilo pri nas veliko norenja. Demokrati so hoteli, da bi imeli sami v svojem Narodnem domu kar največ prireditev. Potrosilo se je veliko denarja samo za obleke, kaj šele za pijačo. Na dan maškara je imelo tudi Društvo rudniških nameščencev svojo veselico pri Rošu. Demokrati so jo hoteli preložiti samo zato, da bi jo pozneje imeli v Narodnem domu, kjer bi imeli še dekorirano dvorano brezplačno na razpolago. Poduradniki pa so se zavedali, da bi imeli v tem slučaju veliko izgubo, zato se niso udali. Dobili pa so za to trmoglavost primerno kazen. Nikoli še ni bilo ob nedeljah izplačevanje, vendar so morali naslednjo nedeljo izplačevati delavcem zaslužek. — Mi bi želeli, da bi se delovno ljudstvo zavedalo, da mu ne koristi nikaka zabava tam,

kjer gre samo za inženere. Žalibog se gosposka pokvarjenost kaj rada prime tudi delavstva. Zato ni čudno, ako nihče ne vidi rešitve za one, ki vsled bede umirajo.

Za žene in dekleta.

Madeži od kolomaza (šmira). Madeže od kolomaza odstranimo iz blaga, če jih pomočimo z vodo, pomažemo z rumenjakom in z milom pomilimo ter pustimo nekaj časa na miru. Potem izpiramo madeže enkrat v terpentinovem olju in drugič v vodi toliko časa zaporedoma, da izginejo. Ali: Madež namažemo s terpentinovim oljem in ga pustimo, da se posuši. Potem madež z nohtom opraskamo in izperemo z gorko vodo. — Iz svilnatega ali pa volnenega blaga izperemo madeže od kolomaza, če jih pomočimo z močnim žganjem ali pa s špiritom. Čez eno uro pomažemo madež z rumenjakom in osnaženo mesto rahlo tremo s prstom. Nato blago dobro izperemo v čisti vodi in ga izžamemo. Končno se osnaženo mesto zbrise s platneno krpicco in se pusti, da se blago posuši. — Ali: Madež namažemo s svežim presnim maslom in kadar so se omehčali, jih izperemo z bencinom in potem še s čisto vodo. Pri starih madežih je najbolje mesto masla rabiti žeplov eter.

Madeže od česla v perilu namočimo z vodo, posujemo s stolčnim vinskim kamnom in jih čez 24 ur z vodo izperemo.

Agitirajte za „Pravico“!

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Razno.

Strašen samomor. Anton Plevan v Buenos Airesu si je na prav poseben način končal življenje. Napolnil je veliko posodo z dinamitom in jo podstavil pod svoj stol. Vsedel se je, prižgal vrstico in mirno čakal. Eksplozija je bila tako silna, da je samomorilec raztrgal na brezštevilo kosov in porušila vso hišo, v kateri je stanoval.

Prepozno. Pri loteriji Rdečega križa v Frankfurtu so izžrebali tudi glavni dobiček. Ker se srečni človek ni javil, so ga začeli iskati in ugotovili, da je to neki revni kočar, ki pa je pred par tedni umrl vsled strašne stiske in bede.

Ustanovitev gasilstva v Turčiji. Turška vlada v Angori si resno prizadeva, da modernizira sedanjo Turčijo. Sedaj je sklenila po vsej državi uvesti gasilstvo. V ta namen se je obrnila na dunajsko gasilsko centralo, da ji pošlje strokovnjaka, ki bi organiziral gasilstvo v Turčiji.

Stoletnica francoskih železnic. 27. junija bodo v Franciji slovesno praznovali stoletnico prve francoske železnice, katere je stekla med Saint-Etienne in Loirs.

Za kratek čas.

Lenoba. Mama spravlja Jožka in Tončka spat. Preden zaspita, morata zmoliti večerno molitev. Prvi moli Tonček Oče naš, Angelovo čiščenje in se končno priporoči svojemu angelu varhu. Ko konča, bi moral priti na vrsto Jožek. Ta pa se kratko odreže: »Detto!« in se vleže.

Previdna gospodinja. Pivčevka vselej žveplenke namoči, preden gre z doma, da ne morejo otroci zažgati.

V šoli. Prosessor: »Janežič, ali ste naloge iz zgodovine sami naredili?« — »Sam; le pri umoru Cezarja mi je moj brat pomagal.«

Največja sila. »Če mi hočete naprošeni denar posoditi, prosim, da mi ga takoj pošljete. Sedim na žerjavici in še ta mi plačana!«

Kako je prišel do žene. Uzmovič: »Kako si pa prišel do tako dobre žene?« — Kradovič: »To je bilo tako: Jaz sem stal pred porotniki radi tatvine in moj zagovornik je tako lepo dokazoval, kako pošten in nedolžen sem, da me je moja sedanja žena, ki je bila zraven — takoj vzela.«

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice« so darovali: Skupina Zveze tovarniškega delavstva 150 Din; skupina mestnih delavcev v Ljubljani 100 Din; Ivo Jurman, Sveti Jurij, 10 Din; Jože Gostinčar 5 Din; dr. Alojzij Rakun, Celje, 100 Din; skupina rudarjev v Rajhenburgu 182.85 D.; Lovro Zupan, čevlarski mojster, Ljubljana, 10 Din; zbirka Krekove mladine v Spodnji Šiški 21.05 Din; dr. p. Angelik Tominec 80 Din; Anton Krepek, Maribor, 25 Din; Strokovna zveza tovarniškega delavstva v Prevaljah 50 Din; neimenovan, Ljubljana, 100 Din. — Iskrena hvala! Posnemajte!

Vrednost denarja: za 1 dolar dobijo 56.75 Din; za 100 frankov 223 Din; za 100 lir 248.50 Din; za 100 avstrijskih šilingov 800 Din; za 100 čeških kron 138 dinarjev 25 par; za 100 nemških mark 1348.50 Din.

Pierre L'Ermitte:

18

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Gospa, verjemite mi..., vi gospodarji tega ne morete prav sprevideti... Za vas se nadene maska, pa konec besedi. Ampak v kuhinji in kjer vas ni zraven, se ta maska vrže proč; mi posli pa znamo brati in delamo to s slastjo!...«

No, jaz, Melanija, vam rečem in zopet rečem: Vi imate prezalo sobarico!... Okrog vašega sina se smuča... Pazite! Ukradla vam ga bo, vašega sina!... Vidim naprej, kaj pride. In ko enkrat položi šapo nanj, bo prepozno... Potem boste videli, da vaša stara Melanija ni bila tako neumna kakor so hoteli reči.

Gospa Hughe se nekoliko bori proti temu podtikanju. A Melanija ji brezobzirno prinaša svoje dokaze: Videla ju je zopet in zopet v rastlinjaku... Najde ju vsak hip v pomenku med štirimi očmi v jedilnici... Ona, Melanija, nima nikakršnega interesa, da ponavlja te stvari; dela to le radi gospe!...

»Toda, Melanija, če se živi pod isto streho, je skoraj nemogoče, da se ne bi znašla včasih sama skupaj, ne da bi iskala prilike za to. Tako ste bili vi ostali davi dober četrt ure pri gospodu, pa si nisem stavila nobenega vprašanja... in nisem imela najmanjšega suma, ki naj bi se mu ustavljala...«

»Oh, gospa se šali!... Ni nobene primere!... Gospodu je nad šestdeset let... Jaz sem že tako dolgo pri hiši... Vi me poznate!... Vrhutega imam brke! Gospodu Ludoviku mo sedem in dvajset let... oni drugi pa dvajset... Prišla je v preteklem mesecu... Niti ne vemo, odkod prihaja...«

»Gospod župnik od sv. Frančiška Saleškega mi jo je toplo priporočil.«

A Melanija, ki ne drži z župniki, kot se je sama izrazila, dvigne razburjena pesti v zrak:

»Kaj to dokazuje!... Župniki so pošteni... Morda! A imajo tudi dobrodelne pisarne: tako priporočajo — iz dobrote... iz neumnosti... vsakogar; in ta mala sobarica ga je morala ukaniti. Treba je Melanijinih oči, da razkrinkajo kako Marijo Durand!...«

Dan na dan se ponavlja ista obtožba in si koplje pot prav tako, kakor izdolbe vodna kapljica najtrši kamen.

Melanija kar gori v neutešljivi želji, da bi mogla odkriti stvarne, prijemljive dokaze. Ah, ko bi mogla dobiti v roko, v svojo trdo roko kaj takega. Da, tedaj bi dobila igro.

Sicer pa željno preži na takšno priliko...

No, nekega lepega junijskega jutra je bila odšla Marija Durand k maši v obiteljsko cerkev Vnebovzetja, v kateri je navadno imel izredno očetovski župnik majhne nagovore, ki so jo nekoliko poživljali. Rada je imela to urico z mašo, to je bil njen odmor..., trenutki, ko je nabirala novih moči kakor ladja, ki si zopet naloži premoga za sedemdnevno vožnjo.

Melanija jo je bila videla, kako je odhajala tako lepa v svoji preprostosti s klobukom, ki si ga je priredila za ta izhod v nedeljo, največjo sladkost celega tedna.

»Ali ne greste z menoj?« jo je bila vprašala Marija, ko je šla mimo nje.

O, le navaden izraz krščanske ljubeznivosti je bil, zakaj Marija ve prav dobro, da kuharica ne zaide nikoli v cerkev. Takoj je imela pripravljen odgovor, ki Marije ni iznenadil.

»Imam mnogo dela... Kdor dela, moli... Vrh tega se jaz nimam z nikomer srečati v cerkvi!...«

Marija ni odgovorila. Izvestnim ljudem ni vredno odgovarjati!... To je navaden drobiž iz njene nove.

Melanija gleda za njo; in v glavo ji šine ogabna misel; Marija bo gotovo eno urico odsotna... To je torej zaželeni trenutek, da gre brez vsake nevarnosti malo pogledat v njeno sobo... Kdo ve?... Je vedno zanimivo brskati po skrivnostih osovraženega bitja..., zasledovati prav do dna kake miznice izraz misli, ki je nikoli dovolj ne poznaš.

Rečeno, storjeno.

Melanija se poda pod streho. Marijina vrata so zaprta. Pa Melanija ima naravno dvojnik vseh ključev. Odpre, zapre vrata... in motri nekaj hipov izbico, ki je ni videla več od dneva, ko je Marija prišla.

Tako, tu torej leži njena najstrahovitejša sovražnica..., tista, katere kožo hoče na vsak način imeti.

Tu bržčas ne bo dosti zanimivega.

Na mizi je odprta knjiga, knjiga nekakega Rudyarda Kiplinga... najbrž Angleža...

Neko mesto je debelo podčrtano z modrim svinčnikom:

... If you can dream — and not make dreams your master;
If you can meet with Triumph and Disaster
And treat those two impostors just the same;
If you can bear to hear the truth you've spoken
Twisted by knaves to make a trap for fools,
Or watch the things you gave your life to, broken,
And stopp and build'em up with worn out tools.

Kuharica upira oči v te vrstice, a se trudi zaman, da bi vsaj nekaj razumela...

Precej obsežen kovčeg obrne kmalu in veliko bolj njeno pozornost nase. A je zaprt z dvema posebnima ključavnicama. Melanija poskusi nekaj ključev. Nobeden ne prime in kuharica godrnja:

»Mala jezičnica!... poskrbela je za varnost!«

Melanija pregleda vse, kar more doseči... odpre edino miznico..., edino zidno omaro... Prebrska žepe, prešteje tistih nekaj novcev v majčni denarnici in jih dene spet nazaj... Pod žimnato blazino odkrije zelo lep rožni venec in »Hojo za Kristusom« s smrtno sliko letalskega poročnika... Bernard de Cressy!... bržčas nekdanji ljubček... Lej, lej!... Ljuba punčka se ne loteva prvič hišnih sinov...

Že je Melanija na tem, da odide nekoliko razočarana, ker ni dobila za pod zob drugega kot to drobtino, kar opazijo njene iščoče oči pod mizo košarico za papir.

Komaj je vzela Melanija to košarico v roko, že vzklikne veselo, divje... kot lovec, ki se že hoče vrniti prazen domov, pa naenkrat zaloti najbolj ne pričakovano divjačino.

Če lahko sanjaš — in te sen ne užuga;
Če lahko doleti te zmaga in nesreča
In sta prevarti té ti prav enaki;
Če lahko slišiš lastno ti resnico
Zavito od sleparjev v past za norce,
In če stvari uzreš predrage strle,
Jih sklonjen spet gradiš z orodjem topim;
Če ukažeš srcu, mišicam in živcem —
Pa ubogajo, ko zde se davno zmleti,
In vztrajajo, ko ne ostane nič ti —
Le Volja še, ki pravi jim: »Vzdržite!«

Je zemlja tvoja z vsem, kar zmore,
In — kar še več je — mož boš, sin moj!

SOMIŠLJENIKI!

ALI VESTE, KJE JE VAŠE ZBIRALIŠČE?

V konzumski kleti v Ljubljani, Kongresni trg 2, dobite poleg dobre postrežbe tudi svoje somišljenike. Tu se točijo izborna vina Osrednje vinarske zadruga.